

8.6 Piirkondliku arengu sfääris peavad EL-i koostööprogrammid, eriti need, mis puudutavad piirkondlikku integratsiooni arengu- ja kõige vähem arenenud maadega asetama erilise rõhu säästvuse erinevatele dimensioonidele, s.t majandus-

likule, sotsiaalsele ja keskkonnamõõtmele. EMSK saab sellesuunalistele jõupingutustele olulisel määral kaasa aidata, kuna kodanikuühiskonna küsimustega tegeldes on tal EL-i organitest suurim sellealane pädevus.

Brüsselis, 2. juuni 2004. a

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee

president

Roger BRIESCH

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse "Ettepanek Ministrite Nõukogu direktiivi kohta, mille eesmärk on meeste ja naiste võrdne kohtlemine kaupade ja teenustega varustamise ning nende kättesaadavuse osas"

K(2003) 657 lõplik – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

31. märtsil 2004 otsustas Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee vastavalt oma protseduurireeglite artiklile 29(2) koostada omal algatusel arvamuse Ministrite Nõukogu direktiivi kohta, mille eesmärk on meeste ja naiste võrdne kohtlemine kaupade ja teenustega varustamise ning nende kättesaadavuse osas.

Antud küsimuses komitee arvamuse ettevalmistamise eest vastutav tööhõive-, sotsiaal- ja kodakondsusküsimuste osakond võttis oma arvamuse vastu 5. mail 2004. Ettekandja oli pr. Carroll.

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee võttis 2.–3. juunil 2004. a oma 409. plenaaristungil (3. juuni 2004 koosolekul) 120 pool-, 49 vastu- ja 15 erapooletu häälega, vastu järgmise arvamuse:

1. Ettepaneku juriidiline alus, sisu ja rakendusala

1.1 Komisjoni ettepanek tugineb Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 13(1), mis on juba aluseks direktiividele, mis vastustavad töölevõtmise või tegevusala valiku juures diskrimineerimist religiooni või uskumuste, puuete, vanuse või seksuaalse orientatsiooni põhjal⁽¹⁾ ja rassilise või etnilise päritolu põhjal diskrimineerimist nii seoses töölevõtmise ja tegevusala valiku kui ka kaupade ja teenustega varustamise ning nende kättesaadavusega.⁽²⁾

1.2 Direktiiv, mille kohta tehti ettepanek loob võrgustiku võitluseks soolise diskrimineerimisega seoses kaupade ja teenustega varustamise ning nende kättesaadavusega, eesmärgiga juurutada liikmesriikides ellu meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte. Sellel ei ole tagasiulatuvat mõju.

1.2.1 Keelatud on inimeste otsene ja kaudne sooline diskrimineerimine, sealhulgas naiste teistest ebasoodsam kohtlemine

⁽¹⁾ Ministrite Nõukogu direktiiv 2000/78/EÜ 27. novembrist 2000, mis loob üldise raamistiku võrdseks kohtlemiseks tööle võtmisel ja tegevusala valikul

⁽²⁾ Ministrite Nõukogu direktiiv 2000/43/EÜ 29. juunist 2000, millega realiseeritakse inimeste võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata nende rassilisest või etnilisest päritolust

raseduse ja emaduse tõttu. Ettepanekus toodud määratluste kohaselt loetakse ahistamist ja seksuaalset ahistamist sooliseks diskrimineerimiseks ja seetõttu on need keelatud. Inimese vastu seisu niisugusele kohtlemisele või sellega leppimist ei tohi seda inimest puudutavate otsuste tegemisel aluseks võtta. Diskrimineerimisele õhutamist loetakse käesoleva direktiivi mõistes samuti diskrimineerimiseks.

1.3 Ettepaneku rakendusala on lai, kuid siinjuures kehtivad teatud olulised piirangud. Üldjoontes hõlmab see laiale avalikkusele mõeldud kaupade ja teenuste, sealhulgas ka eluaseme kättesaadavust. See hõlmab nii avalikku kui ka erasektorit, avalikud asutused kaasa arvatud. Siia alla ei kuulu puht eraviisilised tehingud, nagu näiteks mõnele perekonnaliikmele puhkuse ajaks eluruumide rentimine või eramajas tubade välja üürimine.

1.3.1 Komisjon toob näitena järgmised laiale avalikkusele mõeldud kaubad ja teenused:

- juurdepääs ruumidele, kuhu inimesed tohivad siseneda;
- igat liiki eluasemed, sealhulgas ka hotellitoad ja üüritud ruumid;
- sellised teenused nagu panga-, kindlustus- jm. finantsteenused;
- transport;
- mistahes tegevus- või ärialal osutatavad teenused. (1)

1.3.2 Dokumendiga hõlmatud teenuste loend on lai. Olulisemate valdkondade hulka kuuluvad pensionid, elu- ja tervisekindlustus, üldised kindlustusliigid ja eluaseme ning finantsvahendite kättesaadavus.

1.3.3 Kindlustuse ja sellega seotud finantsteenuste juures inimese soo põhjal preemiate ja soodustuste arvutamine on direktiivi jõustumise päevast alates keelatud. Kuid liikmesriikidel lubatakse selle sätte jõustumise tähtaega kuni kuue aasta võrra edasi lükata. Kui nad seda teevad, peavad nad sellest koheselt Komisjonile teatama ja koostama, avaldama ning regulaarselt uuendama põhjalikke suuremus- ja oodatava eluea tabelleid.

1.4 Siin on teatud erandeid. Direktiivi kavandis ei välistata erandeid seoses selliste kaupade ja teenustega, mille suhtes mehed ja naised ei ole võrreldavas olukorras kas seetõttu, et need kaubad ja teenused on mõeldud ainult või peamiselt ühe sugupoole esindajatele või seonduvad oskustega, mis on kummagi sugupoole esindajatel erinevad. Siin võib näitena tuua ühe soo esindajatele mõeldud ujulaaegu ja mitmete eraklubide liikmelisust.

1.5 Direktiivi rakendusala on spetsiaalselt välja jäetud haridus ja meedia- ning reklaamisõnumite, eeskätt Ministrite Nõukogu direktiivi 89/552/EMÜ artikliga 1(b) määratletud reklaamide ja telereklaamide sisu.

1.6 Positiivne tegevus on direktiivi kohaselt lubatud.

1.7 Direktiiv sisaldab paragrahvis 1.1. nimetatud kahe direktiiviga ühiseid sätteid minimaalsete õiguste ja kahjutasude, rakendamise ja kontrolli kohta.

2. Üldmärkused

2.1 Komitee soovib rõhutada, kui tähtis on meeste ja naiste kaupade ning teenustega varustamise ja nende kättesaadavuse osas soolise diskrimineerimise keelustamise põhimõte.

2.2 Komitee tervitab käesoleva ettepaneku sõnastuse ja määratluse kokkulangevust kahe eelnenud direktiivi ja võrdõiguslikkuse kaasuste puhuste tõendamiskohustuste vastavate sõnastuste ning määratlustega.

(1) COM(2003)657 lõplik, seletuskiri.

2.2.1 Komiteele teeb muret see, et "teenuste" määratlus on esitatud ainult direktiivi projekti preambula artiklis 10. Mitmeti mõistetavuse vältimiseks, arvestades avalike ja avalikkusele kättesaadavate (näiteks valitsusväliste organisatsioonide poolt osutatavate) teenuste mitmekesisust, tuleks "teenuste" mõiste tekstis täpselt määratleda. Komitee pooldab siin laiemat määratlust.

2.3 Hariduse direktiivi mõjuulatusest väljajätmine on kahtsusväärne. Samas tunnustatakse, et selles valdkonnas võib esineda Ühenduse pädevusse kuuluvaid probleeme. Haridus on aga üks meeste ja naiste võrdõiguslikkuse võtmeküsimusi ja võib anda tulemusi, mis suunavad poisid ning tütarlapsed traditsioonilistesse karjäärirööbastesse ja mõjutavad seega oluliselt nende tulevikku. Mõningates liikmesriikides tuntakse muret hariduses esinevate valikuvõimaluste piiratud ja piisava juhendamise puudumise üle, mis avaldab olulist ja pikaajalist mõju nii kõnesolevatele isikutele, sotsiaalse hõlmamise eesmärkide saavutamisele kui ka Euroopa Liidu konkurentsivõimele tervikuna.

2.3.1 Komisjon on esitanud seisukoha, et kui haridussektorit ei oleks direktiivist välja jäetud, oleks teenuste mõiste hõlmanud ainult eraviisiliselt antavat haridust. Selle tulemuseks oleks võinud olla erinevate nõuete rakendamine võrdse kohtlemise põhimõtte juurutamisel.

2.3.2 Liikmesriigid on juba asunud Lissaboni tegevuskava põhjal hariduse valdkonnas vajalikke meetmeid rakendama. Seepärast õhutab komitee komisjoni tegema kõik, mis tema võimuses selleks, et julgustada liikmesriike tagama poistele ning tütarlastele ühesugused hariduse saamise võimalused ja hariduse võrdne kättesaadavus.

2.3.3 Praegune võrdse kohtlemise direktiiv hõlmab kutsehariduse, sealhulgas ka rakendusliku iseloomuga kõrghariduse kättesaadavust. Sellest aga ei piisa. Võimalustele ülikoolis või rakenduslikus kõrgkoolis pakutavast kõrgharidusest kasu saada pannakse alus alg- ja keskkoolis.

2.4 Komitee mõistab, et ettepanek hõlmab ainult meedia ja reklaamitööstuse kui teenindusliikide rolli. Ta nõustub väitega, et käesolev ettepanek ei ole meedia ja reklaamide sisu suhtes meetmete võtmiseks sobiv instrument. Et aga meedia ja reklaamid avalikkuse hinnanguid ja arvamusi tugevasti mõjutavad, ei saa Euroopa Liit neid oma töösuhetes ja igapäevaelus esineva diskrimineerimise kaotamisele suunatud jõupingutustes ignoreerida. Samas aga puudub väga selge piir asjakohaste meetmete ja tsensuuri vahel. Seetõttu tuleks komisjonil neid tegureid silmas pidades antud küsimustes konsultatsioone jätkata ja mõistliku aja jooksul vajalikke meetmeid rakendada. Komitee ootab võimalust selles protsessis osaleda.

2.5 Komitee tervitab asjaolu, et meestel ja naistel saab olema ühesugune juurdepääs finantsvahenditele – see on nii ühtedele kui teistele väga oluline, olgu siis tegemist ettevõtjate või eluasemekulude finantseerimist taotlevate isikutega.

2.6 Komitee on arvamisel, et kindlustuste kättesaadavusel soo alusel mittediskrimineerimise küsimuse juures on tegemist ettepaneku kõige tundlikuma aspektiga, kuna ettepanek ei hõlma haridus-, meedia- ja reklaamivaldkonda. Ei tohiks luua uusi diskrimineerimise kriteeriume üheski valdkonnas, mida ettepanek hõlmab, sealhulgas kindlustus.

2.6.1 Väide, et unisex-tariifid, mida mõnes EL riigis rakendatakse, viivad kindlalt üldise kindlustusmaksete kallinemiseni ja et laiendatud riski tasakaalustamine sugude vahel toob kaasa kallinemise, näib komiteele äärmiselt küsitav. See ei oleks mõistlik ja läheks vastuollu ettepaneku kavatsusega, kui liikmesriikidel oleks kindlustusvaldkonnas teenuste- ja asutamisevabaduse üldises kontekstis võimalus 6. aasta jooksul sellest võrdse kohtlemise põhimõttest kõrvale kalduda.

2.6.2 Mis puudutab juurdepääsu kõigile õigustele lisakindlustuse valdkonnas lisaks sotsiaalkindlustuse seaduslikele süsteemidele, nõuab komitee otsese või kaudse diskrimineerimise kaotamist. See nõudmine on seda tungivam, et sotsiaalkindlustuse teise ja kolmanda samba (lisakindlustus ja täiendav kindlustus) areng on hetkel EL sotsiaalkindlustuse kõige dünaamilisem aspekt. Selles valguses soovib komitee viidata ettepanekutele mis on välja toodud tema arvamuses tervise lisakindlustuse kohta. (1)

3. Konkreetsed märkused

3.1 Komitee toetab finantsteenuste (millest paljud on igapäevaeluks hädavajalikud) kättesaadavuse võrdsustamist ja meeste ning naistele pakutavate soodustuste ja preemiate võrdsustamist. Samas hõlmab direktiiv suurt hulka finantsteenuseid, mis on oma olemuselt väga erinevad – näiteks liikluskindlustust, tervisekindlustust ja kindlustust invaliidistumise puhuks ning pensione ja kindla suurusega aastamakseid. Siit tulenevad rasked ja keerukad probleemid, mis on liikmesriigiti erinevad.

3.1.1 Samas tuleb tunnistada, et nende teenuste kasutajatele tehtavate soodustuste ja makstavate preemiate võrdsustamisel on lisaks positiivsetele ka negatiivseid tagajärgi, konkreetsest teenusest olenevalt on need tagajärjed meeste ja naiste jaoks erinevad. Liikluskindlustuses saavad üksikisikud kindlustusseltsi preemiat alles seejärel, kui on mitu aastat liikluskindlustuse teenust kasutanud. Siin esineb selge võimalus, et tekkiva määramatuse kompenseerimiseks võib kindlustuse maksumus kõigi kindlustusvõtjate jaoks tõusta.

3.1.2 Colorelli kohtuasjas langetatud otsuses (2) nõustus Euroopa Kohus seisukohaga, et pensionikindlustuse maksete ja soodustuste väljaarvutamisel on soolisel eristamisel põhinev kindlustusstatistika omal kohal. Kohus nõudis aga, et töötajate sissemaksed ja saadavad soodustused peavad olema võrdsed. Tööandjate suuremaid sissemaksid peeti vajalikeks. Sisuliselt tunnistas kohus, et soodustuste võrdsustamine läheb rohkem maksma. Ametipensionide puhul olid tööandjate sissemaksed suuremad. Erapensionite ja erakindlustuse korral ei ole tööandjat, kes suuremate soodustuste või sissemaksete kulud kataks: need jäävad teenuse tarbijate kanda. Selline olukord ei valitse aga mitte üksnes pensionikindlustuses, kus meestel tuleb naiste suuremast pikaajalisusest tulenevad kulud kinni maksta, vaid igasugust liiki kindlustuse puhul. Naistel jälle tuleb võimalik kinni maksta näiteks meeste suurem õnnetuste risk, jne.

3.1.3 Komisjoni laiendatud mõju-uuringus tõdetakse, et kindlustusandjate jaoks tekivad teatud kindlad kulud, mis lõppkokkuvõttes jäävad tarbijate kanda, kuid leitakse, et kohanimisperioodi lõpuks selline nähtus kaob. EESC on sama meelt.

3.1.4 Komitee mainiks siin ka asutamislepingus toodud meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtet. Kui sellest põhimõttest lähtuda, peab kindlustussektor, seda muidugi teatud üleminekuaja jooksul, oma arvutuspõhimõtteid selliselt muutma, et sugupool ei oleks enam näiteks kindlustuspreemiate arvutamist mõjutav tegur. Kuna õnnetuste esinemissagedust ja inimeste pikaajalisust arvutusmeetodid kahtlemata ei mõjuta, ei tohiks teoreetiliselt tarbijatele väljamakstavate kindlustuspreemiate kogusummad muutuda.

3.1.5 Komitee leiab, et ettepanekute mõju hindamiseks pikemas perspektiivis oleks kindlustus/pensionisektoris vaja korraldada spetsiifilisemaid hindamisi (sealhulgas erinevate arvestusaluste mõju üksteisest sõltumatut modelleerimist). Komitee usub, et oluline on jälgida sündmuste arengut direktiivi jõustumise järel, seda eriti kindlustussektoris. Direktiivi üldeesmärk peab olema kaitsta inimeste õigust mitte kannatada diskrimineerimise all.

3.2 Eluasemega kindlustamise küsimustes on komitee seisukoht, et direktiivi ei tohiks rakendada eraõiguslike tehingute, s.t. perekonnaliikmete vahelise rentimise, müümise või kinkimise korral.

3.3 Komitee on seisukohal, et erandid tuleb selgelt määratleda. Need ei tohi ohustada naiste ja meeste võrdõiguslikkust.

(1) OJ C 204, 18.7.2000, p. 51 (rapporteur: Jean-Michel Bloch-Lainé)

(2) Colorelli Pension Trustees Ltd. v Russell jt. C-200/91, 28. september 1994

3.4 Komitee tervitab artiklit 5, mis lubab ette võtta positiivseid aktsioone. See säte ei tohiks aga ohustada elutähtsaid teenuseid, mida osutavad meestele ja naistele nii avalik sektor kui ka valitsusvälised organisatsioonid, näiteks ainult meeste või ainult naistele mõeldud majutusteenust puuetega inimestele ja pere- või muu vägivalla all kannatanud naiste varjupaiku.

3.5 Komitee kiidab heaks sätte, mis käsitleb dialoogi valitsusväliste organisatsioonidega. See säte peab aga tagama regulaarsed kontaktid organiseerunud tsiviilühiskonnaga.

3.6 Informatsioon ja vastuvõetud direktiivi avalikustamine on eluliselt tähtsad selleks, et tarbijad oleksid täieslikult teadlikud oma õigustest ja kaupade ning teenuste pakkujad teaksid, milliseid kohustusi see neile asetab.

Brüsselis, 3. juuni 2004. a

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee

president

Roger BRIESCH

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus komisjoni teatise "Tehnoloogiate toetamine teenides säästvat arengut: Euroopa Liidu tegevuskava ökotehnoloogiate soodustamiseks" kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule

(COM(2004) 38 lõplik)

(2004/C 241/14)

28. jaanuaril 2004. a otsustas komisjon kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 262 sätetega konsulteerida majandus- ja sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: Komisjoni teatis "Toetada tehnoloogiaid teenides säästvat arengut: Euroopa Liidu tegevuskava ökotehnoloogiate soodustamiseks" Euroopa parlamendile ja nõukogule

Põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna osakond, saanud ülesandeks valmistada komisjonile ette materjalid antud teemal, esitas oma arvamuse 6. mail 2004. a (ettekandja: hr. Buffetaut).

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee võttis 2.-3. juunil 2004. a oma 409. plenaaristungil (2. juuni 2004.a koosolekul) 177 poolt-, 1 vastu- ja 5 erapooletu häälega, vastu järgmise arvamuse.

1. Sissejuhatus

1.1 Teatis kuulub komisjoni mitteseadusandliku iseloomuga tekstide hulka, mis teevad siiski kokkuvõtte antud valdkonnas vastuvõetud algatustest ja tuleviku poliitilistest perspektiividest. Dokument annab teatud mõttes üldise raamistiku komisjoni mõtetele ökotehnoloogiate küsimuses.

1.2 Algusest peale asetab komisjon selle kava säästva arengu eelistamise strateegia ja Lissaboni strateegia perspektiivi ning tuletab meelde tuttavat tunnuslauset, et eesmärgiks on kujundada Euroopa Liidust "maailma kõige konkurentsivõimelisem ja dünaamilisem teadmispõhine majandus, mis oleks võimeline kestvaks majanduskasvuks ning millega kaasneks tööhõive kvantitatiivne ja kvalitatiivne paranemine ja suurem sotsiaalne sidusus."

1.3 Pärast selle tavapärase meeldetuletuse formuleerimist kerkib küsimus: millised on selle ökotehnoloogiaid soodustava tegevuskava eesmärgid?

Komisjon toob neist esile kolm:

- kõrvaldada takistused eesmärgiga võtta kasutusele kogu ökotehnoloogiate potentsiaal,
- toimida nii, et EL-il oleks viljakas roll ökotehnoloogiate väljatöötamisel ja kasutamisel,
- mobiliseerida kõik asjasse puutuvad jõud nende eesmärkide saavutamiseks,

ülimaks eesmärgiks on vähendada survet meie looduslikele ressurssidele, parandada elanike elukvaliteeti Euroopas ja soodustada majanduskasvu.

1.4 Komisjon hindab poliitilisest vaatenurgast momenti soodsaks antud tegevuskava käivitamiseks, kuid millistel detailidel peaks see põhinema ja milliseid konkreetseid tegevusi hõlmama? Nendele küsimusele antavatele vastustele ongi ülesehitatud käesoleva tekst.